

LA CULTURA POPULAR, DE NOU SOBRE LA TAULA

La nova etapa de la revista *Cultura* –cinquena època!– que edita el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, dedica el seu primer número a obrir un debat sobre la necessitat de reformular el paper de la cultura popular a Catalunya que, com encertadament apunta el Conseller Treserras en el text que l'encapçala, no és altra cosa que redefinir el mateix país.

Les aportacions dels diversos autors convidats –Salvador Giner, Bienve Moya, Jordi Busquet, Patrícia Gabancho, Manuel Delgado, Jordi Bertran...– són ben interessants i permeten una aproximació polièdrica a la qüestió que obri moltes portes per a aprofundir-hi amb posterioritat.

Tanmateix, el conjunt es veu llastat per un seguit de malentesos i dissonàncies conceptuals que conviden a afegir-se al debat.

Primerament sobta, en tractar-se d'autors de contrastada solvència metodològica, la indefinició persistent del marc nacional. Aparentment, es reflexiona sobre la cultura popular al Principat però hom traspasa repetidament aquest àmbit per integrar-hi la totalitat dels Països Catalans. Tot plegat manifesta una percepció elàstica de la catalanitat que s'estira quan opera en l'àmbit sentimental i s'arronsa quan passa al terreny polític.

En segon lloc, s'hi emet una visió lineal i «progressista» del fet històric, entès com una successió de corrents de pensament ordenats cronològicament; l'experiència recent demostra que aquests corrents se superposen uns a altres i conviuen llargament en el temps. Potser un títol com «L'evolució de l'estàndard musical a Catalunya: de l'aplec sardanista al Sònar» siga efectiu des d'una perspectiva periòdica però és bastant desafortunat des d'un punt de vista conceptual: els aplecs de sardanes són encara contemporanis del Sònar i no seria molt agosarat suposar que en comparteixen un cert percentatge de clientela.

També és bastant inexplicable l'absència d'un apartat dedicat específicament a analitzar el paper de les noves tecnologies –i en especial d'Internet– en la reformulació que es proposa quan és ben notori que és en aquestes plataformes on està desenvolupant-se la cultura popular d'aquest nou segle que ara comença a tancar la seua primera dècada.

El més contrariant de tot és, però, la confusió intermitent entre la cultura popular, presumpta protagonista del dossier, i la cultura de masses, confusió que en alguns casos sembla clarament intencionada per encabir amb major comoditat l'ombra del mercat que planeja per sobre de molts dels textos. Aquesta confusió, que Manuel Delgado combat brillantment en la seua contribució, es liquida amb la retòrica postmoderna que nega la distància entre ambdues tot i les manifestes diferències ontològiques que ostenten.

Comptat i debatut, hi manca alguna cosa ben profunda i transcendent: la cultura popular entesa com un dels capitals socials més importants amb què compta encara avui la societat contemporània, aqueixa cultura horitzontal, transversal, viva, que permet una dialèctica equitativa entre l'expressió individual i la col·lectiva, aqueix instrument d'arrelament i de projecció, mitjançant el qual l'individu, en expressar-se col·lectivament, troba un sentit dins de la comunitat. Potser no hem llegit el dossier amb l'atenció suficient, però ens temem que aquesta cultura popular, espinada del cos social, batec punyent dels col·lectius humans, no acaba de fer-se present en les seues pàgines. Debatem-ho, en tot cas.